INCLUZIUNE SOCIALĂ, EFICIENŢĂ MANAGERIALĂ SI CALITATE ÎN EDUCAŢIE

Chiru Gianina, profesor învăţământul primar Şcoala Gimnazială Nr.1, Rm. Sărat

Oamenii au nume: Ion, Maria, etc. Cu toate acestea, mulţi dintre noi găsim mai la indemână să folosim etichete pentru a caracteriza persoanele, pentru a le descrie sau chiar pentru a ne adresa lor. E mai uşor să spunem despre cineva: „E ţigan, handicapat, ţăran, prost, idiot, pocăit, etc' si gata! Le-am pus o etichetă, i-am aşezat într-o cutie, ştim totul despre ei! Într-adevăr, avem nevoie doar de o scurtă privire pentru a observa caracteristicile exterioare, evidente ale unei persoane. Dar cât ne spun aceste caracteristici despre acea persoană? Probabil că nu v-aţi gândit niciodată ce reprezintă aceste etichete, fiecare în parte.

Adesea, când explorăm universul fiinţei umane, ne confruntăm cu o mare diversitate. Copiii care ne trec pragul claselor ne pun in situaţia de a căuta mereu noi solutii la problemele ridicate. De cele mai multe ori găsim soluţiile cele mai bune pentru copii. Însă, uneori suntem puşi în dificultate de complexitatea problemelor. Una dintre aceste probleme o reprezintă copiii cu cerinţe educative speciale.

Aceşti copii nu sunt speciali în sine. Ei au nevoie doar de o abordare personalizată în ceea ce priveşte demersurile pe care le întreprindem în educaţia lor. O caracteristică specială a acestor copii “în pericol de excludere” o constituie faptul că ei nu sunt în concordanţă cu nivelul obişnuit al aşteptărilor faţă de copii, ei nu se adaptează cu uşurinţă.

În spatele acestor probleme, stă desigur şi faptul că nici în cadrul familiei şi nici în societate, ei nu beneficiază de o stimulare corespunzătoare. Deficitul apărut în urma educaţiei necorespunzătoare este

totuşi reversibil şi poate fi compensat chiar şi în cazul unor tulburări organice, cu condiţia ca potenţialul copilului să fie activat în mod corespunzător.

Incluziunea scolară se defineşte prin acceptarea de către instituţiile de învăţământ a tuturor copiilor, indiferent de apartenenţa etnică sau socială, religie, naţionalitate sau infirmitate si este strâns legată de recunoaşterea si acceptarea diversităţii – condiţie normală a convieţuirii umane.

Învăţământul incluziv presupune ca tinerii şi copiii cu dizabilităţi şi ceilalţi fără probleme să înveţe împreună în instituţiile de învăţământ având sprijinul corespunzător. Un început timpuriu în grupuri de joacă sau grădiniţe obişnuite, apoi in şcolile de masă este cea mai bună pregătire pentru o viaţă integrată.

Fiecare copil este diferit şi special şi are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilităţi. Toţi copiii au dreptul la educaţie în funcţie de nevoile lor.

Şi copiii diferiţi au drepturi egale cu ceilalţi, iar o educaţie separată ar duce la marginalizare şi discriminare, împiedicând formarea, împlinirea de sine si afirmarea personalităţii. Beneficiile incluziunii sunt reciproce, dar majoritatea dintre noi n-am simţit încă acest lucru. Separarea ne limitează înţelegerea reciprocă. Familiaritatea şi toleranţa reduc frica şi respingerea favorizând relaţii de comunicare şi colaborare în beneficiul tuturor.

Câţi suntem pregătiţi (părinţi, cadre didactice, copii) pentru diversitatea existentă în fiecare clasă şi cât de bine suntem pregătiţi să o acceptăm ?

Educaţia incluzivă vine să sprijine acest aspect deoarece ea se centrează mai ales pe învăţarea strategiilor necesare rezolvării problemelor din viaţa cotidiană, într-o manieră cooperantă şi solidară, unde procesul de învăţare este realizat în spiritul respectului şi acceptării celor din jur. Prin strategii didactice bazate pe cooperare, învăţătorul poate favoriza unele procese de interacţiune socială, diferenţele dintre copii fiind percepute ca modalităţi de îmbogăţire a practicii pedagogice iar strategiile învăţării ca modalităţi de abordare a diversităţii.

Fiecare copil trebuie înţeles ca un participant activ la învăţare pentru că fiecare aduce cu sine, în procesul complex al învăţării şi dezvoltării, o experienţă, un stil de învăţare, un model social, o

interacţiune specifică, un ritm personal, un model de abordare, un context cultural căruia îi aparţine, o valoare.

În sprijinul educaţiei incluzive există o serie de priorităţi, reglementate prin legi naţionale şi internaţionale, priorităţi exprimate în termeni de strategii si practică – Convenţia O.N.U. cu privire la Drepturile Copilului, Declaraţia UNESCO de la Salamanca – 1994, Regulile standard ale O.N.U. privind egalitatea de şanse a persoanelor cu dizabilităţi – 1993, Legea 272/2004 privind drepturile şi protecţia copilului. Proiectul în exercitiu PHARE «Acces la educaţie pentru grupuri dezavantajate » iniţiat în 2001 în ţara noastră.

Încluziunea ar trebui reglementată prin lege şi să se bucure de practici active şi eficiente. Se întamplă abuzuri şi discriminări foarte des: o persoană nu este angajată pentru un handicap fizic**;** un copil cu CES este marginalizat de restul copiilor şi părinţii acestora, chiar exclus prin acţiuni de stradă, aşezat singur sau în ultima bancă etc şi exemplele pot continua. Concluzia ce se desprinde este ca legea poate reglementa într-o anumită masură problema incluziunii într-o societate, dar nu suficient.

Cel mai important rol in acest caz este al **educaţiei care dezvoltă conştiinţa** individului pentru ca de mic să fie pregătit să accepte drepturile si valoarea individului cu diferite nevoi, indiferent de ce natură sunt acestea.

De ce să fim incluzivi şi să realizăm educaţie incluzivă? O simplă analiză SWOT răspunde la întrebare şi ne determină să abordăm integrarea copiilor cu nevoi speciale în oricare din unităţile şcolare.

Puncte tari	Puncte slabe
- Se oferă sprijin educaţional după nevoile copiilor, aceştia nu sunt excluşi; - Se asigură dezvoltarea personală a fiecăruia; - Se lucrează în echipă: învăţător, părinte, psiholog sau consilier şcolar; - Stabilirea planului de intervenţie personalizat pentru fiecare dintre copiii beneficiari; - Monitorizarea progreselor intervenţiei; - Eliminarea prejudecăţilor legate de apartenenţa la un anumit mediu şi la spargerea barierelor existente între diferitele grupuri din interiorul unei comunităţi; - Reliefează importanţa relaţiilor, a interacţiunii sociale dintre copii, având efecte pozitive pentru toţi copiii.	- Condiţiile materiale insuficiente; - Din păcate mai există şcoli în care copiii cu deficienţe sunt excluşi într-un fel sau altul; - Continuitatea programelor de integrare si după şcoală; - Implicare insuficientă a comunităţii locale în problematica integrării; - Elaborarea unui Plan de interventie necesita timp si pregatire temeinica; - Pregatirea insuficientă a cadrelor didactice în a lucra cu elevi cu CES (se realizează un fel de „pregătire din mers”);
Oportunităţi	Ameninţări
Ii învăţăm pe copii că noi suntem diferiţi deşi avem multe în comun, că trebuie să trăim împreună în armonie, unitate în diversitate! - Imbunătăţirea atitudinilor adulţilor şi copiilor faţă de diversitatea culturală, umană şi etnică dintr-o comunitate. - Copiii cu CES, ca viitori adulţi, pot fi integraţi în societate valorifiând aptitudinile pe care le au.	- Problematica integrării este greşit înţeleasă de unii părinţi (şi nu numai). - Condiţii sociale precare într-un număr, din ce în ce mai mare, de familii ale elevilor. - Sistem de salarizare care nu atrage personalul calificat din domeniu. - Rigiditatea celor implicaţi într-un program de intervenţie, incapacitatea de a lucra in echipă.

În acest sens, conştiinţa copiilor, de la cea mai fragedă vârstă trebuie formată şi dezvoltată învăţându-i pe copii că primirea copiilor "diferţti" alături de toţi ceilalţi trebuie făcută nu de dragul lor în primul rând şi nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de-a participa la acţiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui şi el la dezvoltarea comunităţii în care trăieşte.

Argumentez toate acestea tocmai in ideea că incluziunea poate şi este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ, ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare si adaptare curriculara individualizată, prin formarea şi dezvoltarea conştiinţei tuturor copiilor pentru accepţiunea diversitară de orice tip.

Şcoala are ca scop crearea unui program coerent şi coordonat de incluziune a copiilor şcolari cu diferite dizabilităţi, de alte etnii, provenienţă socială, etc. şi pregătirea celorlalţi copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferenţe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea se impune şi implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conştiinţei şi a comportamentelor copiilor în spiritul toleranţei şi nediscriminării, a acceptării de şanse egale pentru toţi copiii.

Ca obiective, urmărite în acest scop pot aminti:

- Perceperea diferenţei dintre copii ca resurse în sprijinul educaţiei mai degrabă decât ca probleme care trebuie să fie depăşite;
- Înlăturarea obstacolelor din calea incluziunii, obstacole provocate de societate şi nu de problemele medicale specifice;
- Schimbarea atitudinii faţă de copilul deficient sau defavorizat social;
- Promovarea unei atitudini tolerante, deschise, de acceptare şi înţelegere firească a raporturilor dintre români si rromi, dintre copii cu nevoi speciale si copii consideraţi ,,normali" (restul grupului);
- Pregătirea copiilor şcolari de a răspunde pozitiv la provocarea diversităţii pentru a face faţă varietăţii existente în mod normal în rândul copiilor;
- Schimbarea atitudinii faţă de copilul diferit;

- Reducerea riscului de marginalizare şi excluziune socială a copiilor şcolari cu diferite dizabilităţi sau de diferite etnii;
- Recunoaşterea şi respectarea diferenţelor culturale prin valorificarea pozitivă a relaţiilor de egalitate intre oameni;
- Dezvoltarea abilităţilor copiilor cu diferite deficienţe sau probleme de învăţare pentru a face faţă exigenţelor instructiv-educative în vederea integrîrii cu şanse egale alături de ceilalţi copii ;
- Promovarea relaţiilor de susţinere reciprocă între şcoli şi comunitate.

BIBLIOGRAFIE :

Băban Adriana, (2001) Consiliere educaţională, Cluj-Napoca.

Berghman, Excluziunea Socială în Europa: Contextul Politic şi Cadrul Analitic, în Graham Room, editor, 1996.

Dumitru, Ion, Al., (2008), "Consiliere psihopedagogică" - Baze teoretice şi sugestii practice, Editura Polirom, Iaşi

Holdevici, Irina, (1998), „Elemente de psihoterapie", ed.a IIIa, Editura All, Bucureşti

Smith, E., (2005) „Introducere în psihologie" ediţia a XIVa, Editura Tehnică Bucureşti.

Stănculescu, M., Ilie, S., Economia informală în România, Bucureşti, Creative ID, 2001.

Teşliuc, E., Pop, L., Teşliuc, C., Sărăcia şi sistemul de protecţie socială, Iaşi, Polirom, 2001.

Zamfir, C., Preda. M., (coord.), Rromii din România, Bucureşti, Editura Expert, 2003.

COMMISION of the European Communities (CEC), Towards an Europe of Solidarity: Itensifying the Fight Against Social Exclusion, Fostering Integration, Brussels, 1993.

MMSSF – Raport privind sistemul de asistenţă socială în România, 2000.

"Consiliere şi orientare şcolară" Casa Corpului Didactic Bucureşti,